

Tar av: Brønnøy kommune henger seg på oljeeventyret i Norskehavet og klatrer 38 plasser i Kommune-NM de siste seks årene.

Flyr fra nabo

CHRISTIAN BJERKNES
BRØNNØY/BINDAL

Forskjellene på Helgelandskysten er påfallende. Mens bykommunene som har hengt seg på oljeeventyret går så det suser, er mange av nabokommunene fortsatt fanget i et negativt utviklingsmønster med nedleggelse, fraflytting og aldring.

I Brønnøysund skinner sommersonen og folk strømmer til dagens første konsert. Det er den andre dagen av Rootsfestivalen, men på flyplassen er det fortsatt helikopterduken som topper hitlistene.

– Det var summen av livskvalitet som var avgjørende når jeg valgte å flytte hit, sier Mads Bjørkås som jobber som styrmann for helikopterselskapet Bristow.

For to og et halvt år siden tok han med seg sin samboer, en storbyjente fra Stockholm, og flyttet fra Stavanger til Brønnøysund.

– Det har vært helt avgjørende for byen å få helikopterbasene for oljefeltene Skarv og Norne. Det jobber nå mellom 150 og 180 personer ved flyplassen, sier ordfører Johnny Hanssen (Ap) i Brønnøy kommune.

Store ringvirkninger

I tillegg til mange nye arbeidsplasser, har helikopterbasene ført til en stor strøm av oljearbeidere gjennom byen og en kraftig økning i antall flyavganger.

– Vi ser jo også at oljeselskapene satser på å rekruttere arbeidere lokalt for å redusere reisekostnadene, sier kaptein Per Bråten i Bristow.

Han er i ferd med å klargjøre et Sikorsky S92-helikopter som brukes til å transportere arbeidere ut til oljeproduksjonsskipet «Skarv» som opereres av BP.

Et fall i leteaktiviteten i havet utenfor Helgeland har ført til færre flyvninger det siste året, men Bristow venter at dette vil ta seg opp igjen snart. Når produksjonen på gassfeltet Aasta Hansteen kommer i gang i 2017 vil all transport av arbeidere skje fra helikopterbasen i Brønnøysund.

Mistet 120 arbeidsplasser

Regnskyene ligger tunge over det lille kommunesenteret Terråk i Bindal kommune. Johan Arnt Alstad trosser været og låser opp porten til sin gamle arbeidsplass, Bindalsbruket. På begynnelsen av 2000-tallet jobbet det rundt 120 personer her, men da kommunens hjørne-

KOMMUNE-NM

■ En måling av norske kommuners **attraktivitet og vekstkraft**, basert på 19 ulike indikatorer knyttet til **arbeidsmarked, demografi, kompetanse, lokal attraktivitet og kommuneøkonomi**.

■ Analysen er gjennomført **NHO** av Vista Analyse på oppdrag for NHO

Sjekk din egen kommune

DN.no

april 2013 var det kun rundt 40 ansatte igjen. De fleste av dem er fortsatt arbeidsledige.

– Nesten alle i familien min har jobbet her. Jeg startet da jeg var 16 år gammel og jobbet her i 28 år frem til bedriften gikk konkurs, sier Alstad.

Han viser DN rundt i den nedlagte fabrikken. Det lukter fortsatt stramt av furu etter dørproduksjonen som pågikk her i årtier. Maskinene står stille og paller med råmaterialer samler støv. Etter mange år med svak lønnsomhet var det et dårlig lag med maling og et påfølgende ras av reklamasjonsaker som til slutt tok knekken på selskapet.

– Det er utrolig viktig å få til ny aktivitet på Bindalsbruket. Hvis ikke blir det nok mye fraflytting her, sier Alstad.

Da arbeidet med å finne alternative løsninger for fabrikken begynte å gå trått valgte Bindal kommune å kjøpe hele anlegget og alt driftsutstyret for 4,6 millioner kroner. Den jobber nå hardt for å få nye bedrifter til å etablere seg i kommunen og skape nytt liv i den 13.000 kvadratmeter store fabrikken.

Faller til bunn i Kommune-NM

I løpet av de siste seks årene har Bindal kommune falt 24 plasser i Kommune-NM og ligger nå på plass 423 blant landets 428 kommuner. Det er hele 226 plasser opp til nabokommunen Brønnøy som fortsatt kun ligger i mellomsjiktet blant norske kommuner. Enda verre har det gått med en annen av Brønnøys nabokommuner. Vevelstad har de siste seks årene falt 23 plasser i Kommune-NM og er i dag den tredje lavest rangerte kommunen i landet (se grafikk).

– Mange fiskekonsesjoner er blitt solgt ut av kommunen og vi har dermed mistet mange arbeidsplasser, sier ordfører Ken-Richard Hansen (Sp) i

■ **OPPDRIFT.** Helikopterbasene for flere av oljefeltene i Norskehavet har blitt lagt til Brønnøysund. Styrmann Mads Bjørkås (til venstre) og kaptein Per Bråten i Bristow klargjør et Sikorsky S92-helikopter som skal fly til oljeproduksjonsskipet «Skarv». Alle foto: Klaudia Lech

Både Vevelstad og Bindal ligger på listen over de ti kommunene i landet med størst befolkningsfall over de siste tre

Fortsetter neste side

FOLKEFEST. Linda Hansen Lorentsen har tatt med barna Dina, Ludvik og

Faller: Nabokommunene Bindal og Vevelstad sliter med nedleggelser og befolkningsfall og er i ferd med å falle helt i bunn av NHOs rangering.

kommunene

HÅPER PÅ NY AKTIVITET. Johan Arnt Alstad jobbet 28 år ved Bindals-bruket frem til det ble lagt ned i 2013. Han håper nye bedrifter vil etablere seg i den gamle

Brønnøy Nordland

Folketall	7897
Ordfører	Johnny Hanssen (Ap)
Rangering blant Norges 428 kommuner	197

Endring i rangering siste fem år:

+38

Bindal Nordland

Folketall	1503
Ordfører	Petter Arnfinn Bjørnti (H)
Rangering blant Norges 428 kommuner	423

Endring i rangering siste fem år:

-24

Vevelstad Nordland

Folketall	495
Ordfører	Ken-Richard Hansen (Sp)
Rangering blant Norges 428 kommuner	426

Endring i rangering siste fem år:

-23

Enkeltindikatorer

	Brønnøy	Bindal	Vevelstad
Tall fra 2013	Tall fra 2013	Tall fra 2013	
Arbeidsmarked (rangering)	247	424	374
Sysselsatte i % av arb. styrken	74,5 %	54,4 %	64,5 %
Andel sysselsatte privat sektor	42,1 %	25,9 %	35,5 %
Uføre som andel av befolkn.	8,4 %	12,3 %	12,7 %
Registrerte arbeidsledige	2,6 %	3,9 %	1,3 %
Demografi (rangering)	152	426	421
Årlig befolkn.-vekst siste tre år	0,8 %	-1,9 %	-1,6 %
Antall 19-24-åringer i forhold til antall 60-65-åringer	112,0 %	63,6 %	48,9 %
Netto tilflytting	-0,2 %	-2,1 %	-0,2 %
Kompetanse (rangering)	168	260	413
Andel sysselsatte med kun grunnskole	17,9 %	11,3 %	19,2 %
Andel sysselsatte med minst fire års høyere utdanning	4,7 %	2,8 %	1,6 %
Andel sysselsatte med bestått fagprøve	12,5 %	9,3 %	8,9 %
Sysselsatte med teknisk og naturvitenskapelig utdanning (< 4 år)	3,0 %	1,8 %	0,3 %
Lokal attraktivitet (rangering)	222	424	418
Årlig gj.snittsinntekt per innbygger	353.700	307.200	320.100
Personer over 80 år i forhold til arbeidsstyrken 20 år frem i tid	10,5 %	25,1 %	21,8 %
Kommunens kjøp av private tjenester i % av driftsutgifter	6,2 %	3,3 %	2,7 %
Innpending sett i forhold til utpending	31,6 %	35,2 %	32,3 %
Kommuneøkonomi (rangering)	200	303	407
Netto kommunale administrasjonsutgifter per innbygger	3542	8032	14.828
Eiendomsskatt på nærings-eiendom per innbygger	452	25.539	1485
Kommunens inntekter i prosent av utgifter	37,9 %	41,1 %	21,4 %
Netto kommunal gjeld per innbygger	59.319	36.774	42.507

■ BRØNNØYS HVITE GULL.

Ordfører Johnny Hanssen i Brønnøy kommune jobbet frem til 2013 som knuseoperatør ved kalkgruven Akselberg. De 100 ansatte ved Brønnøy kalk utvinner rundt to millioner kalk i året.

← årene. De er også blant de ti kommunene i landet med høyest andel uføre og størst aldring i befolkningen. Med sine knapt 500 innbyggere utmerker Vevelstad seg også ved å være en av de ti kommunene i landet med lavest kommuneinntekter i prosent av utgifter, og høyest kommunale administrasjonsutgifter per innbygger (se grafikk).

– Vevelstad er satt til side når det gjelder infrastruktur. Til tross for små avstander er det veldig vanskelig å pendle både til Brønnøy og Alstahaug, sier Hansen.

Han viser til at fergesambandene som knytter kommunen til omverdenen er betjent av gamle ferger med dårlig kapasitet. Ifølge Hansen er Vevelstad på fjerdeplass i landet når det gjelder gjenstående biler, det vil si andelen biler som står igjen på kaia når fergen går.

Lokker med gratis tomter

– Det er veldig viktig å få til innflytting og nye næringsetableringer i kommunen, sier fungerende ordfører Britt Helstad i Bindal kommune.

I tillegg til billige tomter og tilskudd ved boligbygging frister Bindal kommune innflyttere med blant annet nedskrivning av studielån, gratis småviltjakt med overnatting og syv kilo laks i biter.

Vevelstad på sin side gir bort gratis boligtomter til alle innflyttere som vil bygge hus og et gavekort til alle nyfødte.

Disse kommunene sliter mest

Dette er de 10 kommunene som er lavest rangert i NHOs Kommune-NM*. Inkludert endring i rangering siste seks år

Kommune	Fylke	Innbyggere	Plass i 2014	Endring i plassering siste seks år
Torsken	Troms	878	428	0
Loppa	Finnmark	1027	427	-1
Vevelstad	Nordland	495	426	-23
Bø	Nordland	2642	425	-5
Vardø	Finnmark	2119	424	-1
Bindal	Nordland	1503	423	-24
Kvænangen	Troms	1234	422	-5
Lebesby	Finnmark	1341	421	-8
Tjeldsund	Nordland	1256	420	-27
Lyngen	Troms	2992	419	-30

*Kommune-NM er en relativ rangering av landets 428 kommuner basert på 19 ulike indikatorer knyttet til Arbeidsmarked, Demografi, Kompetanse, Lokal Attraktivitet og Kommuneøkonomi.

2014 Dagens Næringsliv grafikk/Kilde: NHO/Vista Analyse

tre mil lenger sør, kunne ikke situasjonen ha vært mer annerledes.

– Da jeg kom hit i 2012 var det en utrolig sterk tilflytting og et veldig press på boligprisene. Det er et begrenset tilbud av boliger i prisklassen mellom tre og fem millioner kroner, og kommunen jobber på spreng for å legge til rette for nye tomter, sier Bjørkås i Bristow.

Brønnøysundregistrene er en av de viktigste bidragsyterne til oppsvinget i Brønnøy kommune. Siden etableringen i 1988 har bedriften gått fra 40 til nær 600 ansatte. Nå investeres det over 1,2 milliarder kroner i et nytt kontorbygg i Brønnøysund.

LYS I TUNNELEN. Ordfører Johnny Hanssen tar en pause inni den fem kilometer lange tunnelen

Krever bedre vei før sammenslåing

Kommunene på Sør-Helgeland forhandler om sammenslåing, men dårlig infrastruktur er et stort hinder.

BRØNNØY/BINDAL: En støvete Land Cruiser dunderer i høy hastighet gjennom en bekymret tunnel med tett tåke.

– Dette er vel den eneste tunnelen i landet som har gått med overskudd, sier ordfører Johnny Hanssen (Ap) i Brønnøy kommune, mens han styrer bilen etter hukommelsen.

Det er under ett år siden han selv arbeidet som knuseoperatør ved kalkgruven på Akselberg i Brønnøy kommune. Den fem kilometer lange tunnelen ble bygget for å frakte kalk fra det enorme dagbruddet og til kaia i Ursfjorden der det skipes videre til Elnesvågen og markedet i Europa.

– Det er på høy tid at vi tar inn over oss at vi trenger endringer i kommunestrukturen, sier Hanssen på spørsmål om Solberg-regjeringens Kommunereform.

– Kommunene får stadig flere oppgaver og stadig mindre

derfor viktig å få til kommunesammenslåinger dersom man skal klare å opprettholde tjenestetilbudet, sier Hanssen, mens han viser DN rundt ved knuseanlegget der han tidligere jobbet.

Sammen med flere kommuner på Sør-Helgeland, deriblant Bindal og Vevelstad, utreder nå Brønnøy mulighetene for kommunesammenslåinger.

– Men dersom man skal få til sammenslåinger er det helt avgjørende med gode infrastrukturløsninger, sier Hanssen idet bilen forsvinner inn i mørket igjen.

Ironisk nok er det nettopp mangelen på tunneler og broer som er det største hinderet i sammenslåingsprosessen. Ordfører Ken-Richard Hansen (Sp) i Vevelstad er klar i sin dom.

– Det er uaktuelt med en sammenslåing dersom det ikke kommer nye samferdselsløsninger på plass, sier Hansen.

Han påpeker at dersom kommunearbeidsplasser flyttes ut av kommunen uten at infrastrukturen samtidig oppgraderes vil det kun være et par hundre innbyggere igjen i kommunen i løpet av